

ŠIRŠIE KONTEXTY TESTOVANIA ČITATEĽSKEJ GRAMOTNOSTI PISA

Prof. PhDr. Beata Kosová, CSc.

PF UMB Banská Bystrica

NEDOROZUMENIE S POJMAMI

▶ **Definícia gramotnosti pre účely PISA**

- **schopnosť žiakov používať v praktickom živote vedomosti a zručnosti získané v priebehu školskej dochádzky**

▶ **Gramotnosť sa nedá oddeliť od kontextu kultúry**

- **pri dekódovaní textov im človek pripisuje význam podľa svojej sociokultúrnej praxe**
- **obsahuje aj to, čo sa človek učí**

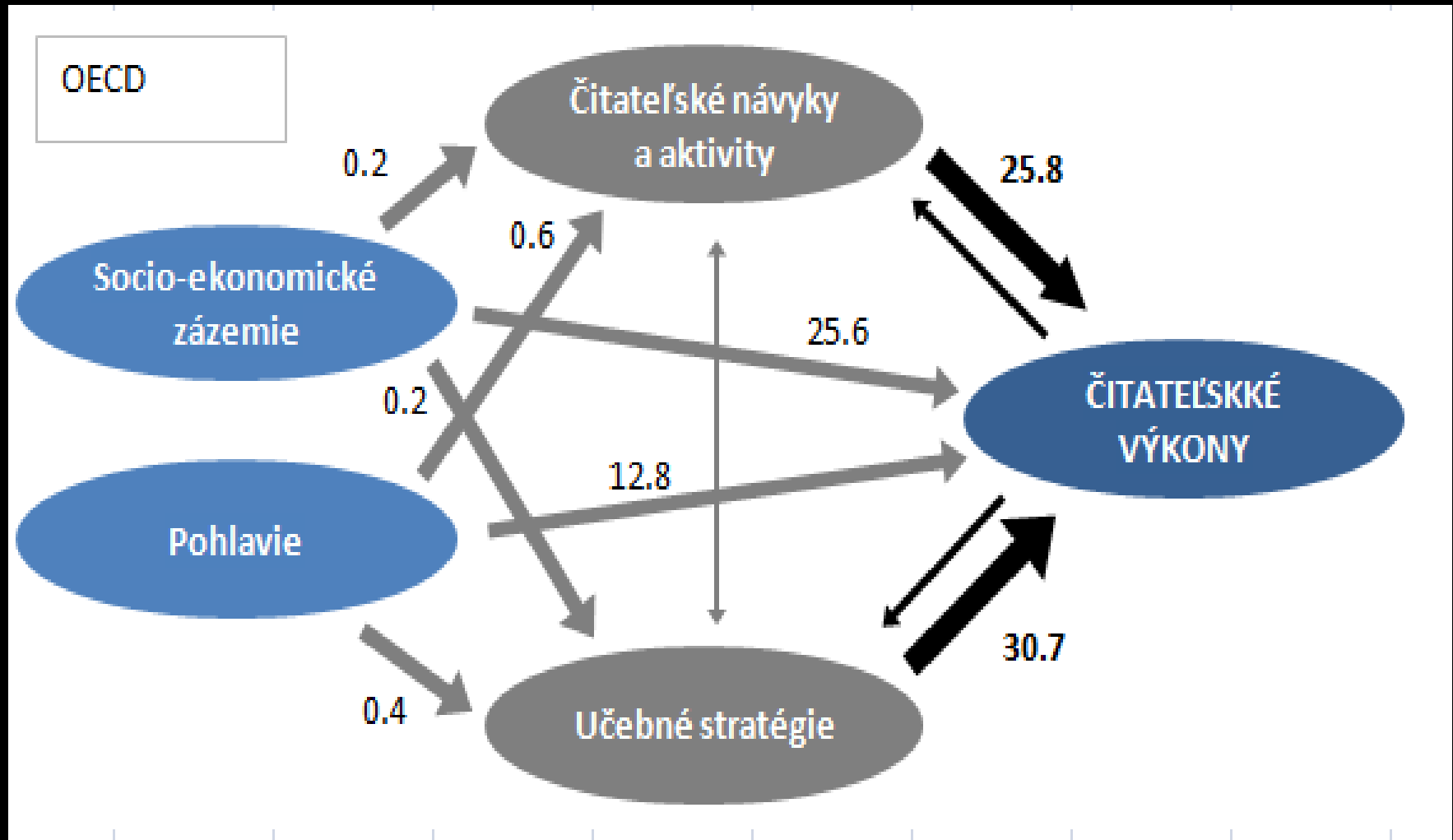
▶ **Kompetencie**

- **akcentuje použitie, účely gramotnosti pre celoživotné vzdelávanie, zapojenie sa do spoločnosti, uplatnenie v zamestnaní**

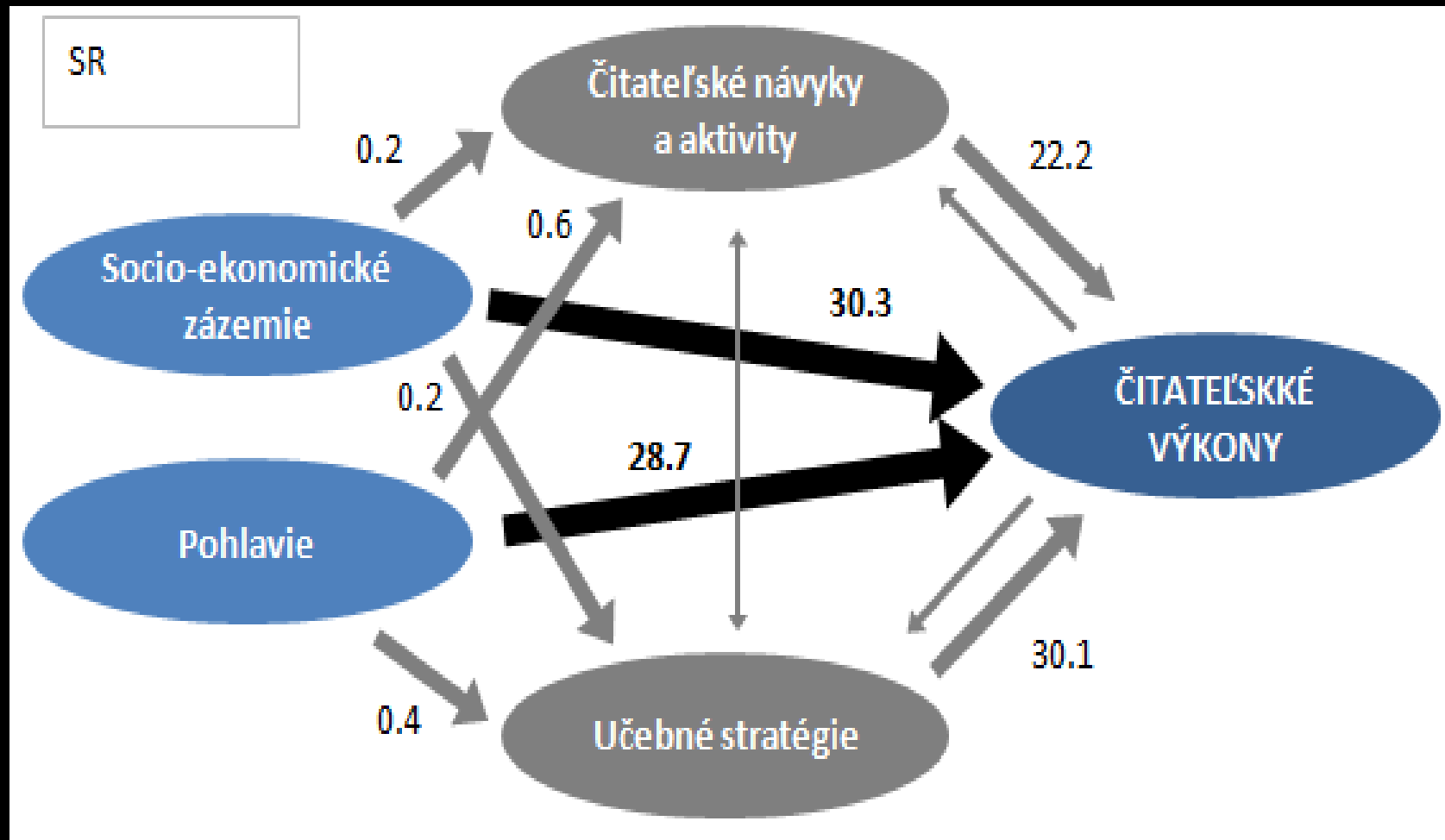
ČO PISA MERIA

- ▶ **PISA nemeria celkovú úroveň vzdelanosti ani celkovú kvalitu školského systému**
- ▶ **Ale tú časť vzdelanosti a kvality, ktorá súvisí s úlohou školy pripraviť dieťa na život v spoločnosti a na celoživotné vzdelávanie**
- ▶ **Okrem toho škola má:**
 - **vedomostne a hodnotovo kultivovať osobnosť**
 - **integrovat' spoločnosť prostredníctvom kultúrnej tradície a hodnôt a ich prenosu**
- ▶ **Problém SR vo vzťahu k zámerom PISA:**
 - **tradične predmetovo orientované a izolované vyučovanie s preferenciou množstva obsahu vedy**
 - **podceňovanie rozvoja skutočných učiteľských a didaktických kompetencií**

FAKTORY VÝKONU V ČÍTANÍ - OECD

FAKTORY VÝKONU V ČÍTANÍ - SR

POHLAVIE A VÝKONY V ČÍTANÍ

	Skóre Chlapci	Skóre Dievčatá	Rozdiel SR	Rozdiel OECD
Celkový výsledok	452	503	-51	-33
Zisťovanie informácií	463	518	-55	-32
Integrácia a interpretácia	456	505	-41	-30
Hodnotenie a uvažovanie	437	494	-57	-38
Súvislé texty	452	506	-54	-35
Nesúvislé texty	448	495	-47	-30

INDEX ESCS - SR

Kvartil ESCS	Index ESCS	Skóre
Najnižší	-1,04	435
Druhý	-0,44	468
Tretí	0,04	488
Najvyšší	1,07	521
Priemer SR	-0,09	477 (486)
OECD	0,00	

Úrovne čitateľskej gramot.	% žiakov SR	Index ESCS
5. a 6.	4,5	0,63
4.	16,7	0,30
3. a 2.	56,6	-0,11
2. a menej	26,3	-0,51

INDEX ESCS V SR

► **Najväčší vplyv v ňom mali:**

- **Množstvo kníh**
- **Domáce zdroje**
- **Kultúrne vlastníctvo**
- **Bohatstvo**
- **Povolanie rodičov**

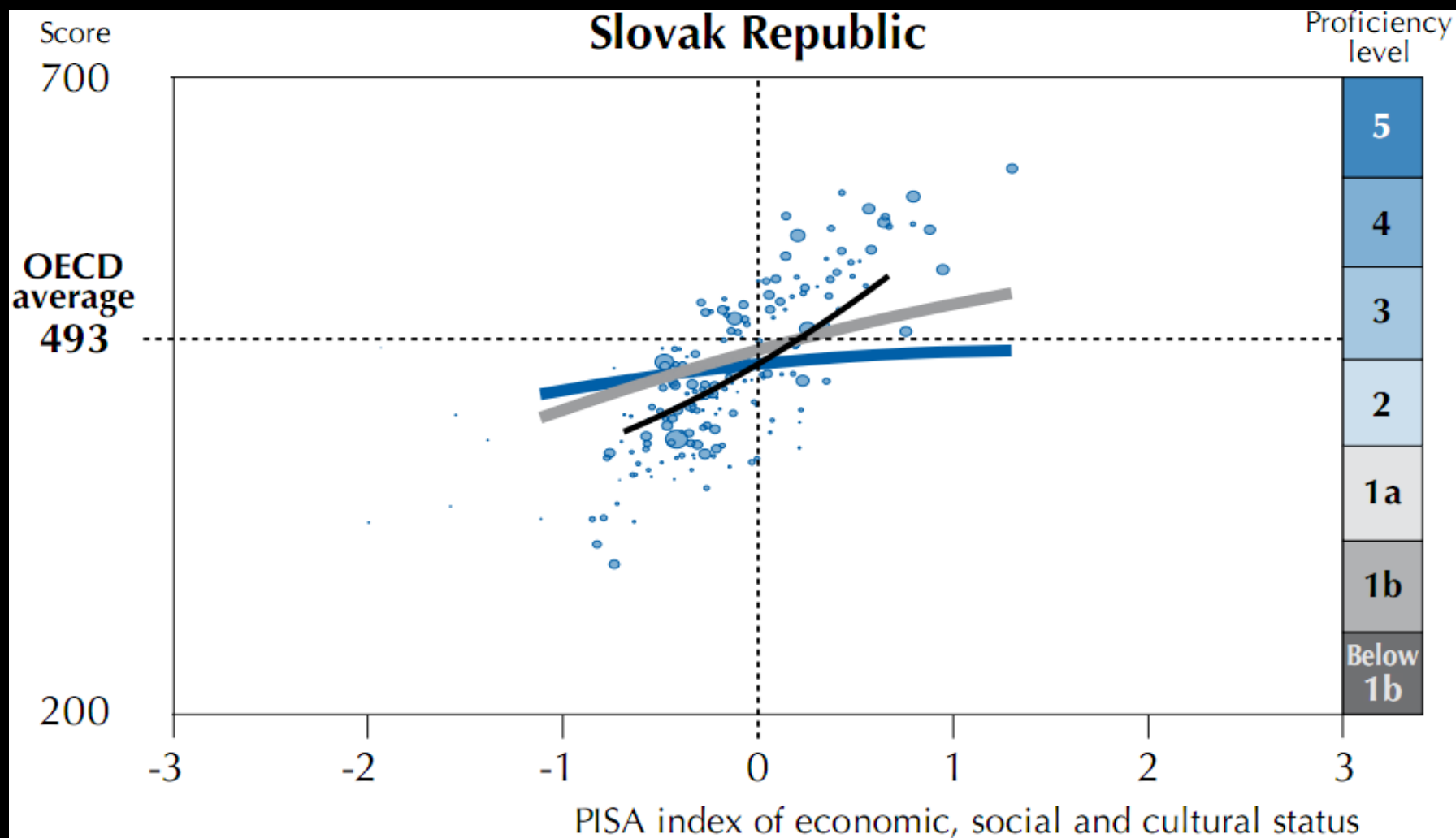
► **Najviac ovplyvňoval:**

- **Čítanie online**
- **Čítanie pre potešenie**
- **Všetky učebné stratégie**
 - **(sumarizáciu najviac, pamäťové najmenej)**
- **Diverzitu čítaných textov**

ESCS ŠKOLY SR

	Rozdiel bodov na jednotku indexu ESCS	
	SR	OECD
Celkový efekt	41	38
Vnútroškol ský efekt	17	18
Medziškol ský efekt	72	63

Poloha školy	% žiakov	Skóre
Menej ako 3000	10,5	423
3-15 000	18,4	467
15-100 000	53,7	487
Nad 100 000	17,4	495

vzťah čitateľských výkonov a ESCS

vzťah čitateľských výkonov a ESCS vnútri školy

vzťah čitateľských výkonov a ESCS medzi školami

SELEKTIVITA ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU SR

- ▶ **Vertikálna diferencikácia – nízka**
 - **Opakuje ročník - 3,8 % žiakov**
- ▶ **Horizontálna - vysoká na úrovni systému**
 - **5 výkonnostných prúdov na úrovni 15-ročných**
 - 14 krajín OECD – 1 prúd, 3 krajiny – 2 prúdy
 - **Prvá selekcia v 11 rokoch**
 - 12 krajín OECD – v 16 rokoch, 5 krajín v 15 rokoch
- ▶ **Horizontálna - stredná na úrovni školy**
 - **Značná pravdepodobnosť preradenia odlišných detí do iných škôl (30,2%)**
 - **Zarad'ovanie do tried podľa rozdielnych schopností na všetky predmety (7,2%)**

FAKTORY DOBRÝCH VÝKONOV

- ▶ **Autonómia školy v kurikule a v narábaní so zdrojmi**
 - **SR – vysoká autonómia v kurikule**
- ▶ **Preukazovanie výsledkov na verejnosti**
 - **SR – po zohľadnení ECSC nekoreluje**
- ▶ **Štandardizované testovanie**
 - **SR – po zohľadnení ECSC nekoreluje**
- ▶ **Konkurenčné prostredie neprináša lepšie výsledky**
 - **len školám s vysokým ECSC vzhľadom na tlak rodičov**
 - **SR – vysoké konkurenčné prostredie**

FAKTORY DOBRÝCH VÝKONOV

- ▶ **Vyššie zdroje do vzdelávania**
 - Neplatí pri celkových minimálnych zdrojoch (SR – krajina s nízkymi zdrojmi v školstve)
- ▶ **Výška učiteľovho platu a nie menší počet žiakov v triedach**
 - SR – počet žiakov nemá vplyv
- ▶ **Aspoň jeden rok v predškolskom zariadení**
 - SR - Bez MŠ (5%) – skóre 422
 - Menej ako rok (12,1%) – skóre 474
 - Viac ako rok (82,8%) – skóre 482
- ▶ **Lepšia disciplinárna klíma, lepšie vzťahy učiteľov a žiakov, lepšie správanie sa učiteľov**

UČEBNÉ PROSTREDIE A VÝKONY V ČÍTANÍ

Indexy sledovanej položky	Vzt'ah učiteľa a žiaka		Disciplinár-na klíma		Stimulácia čítania učiteľmi	
	SR	OECD	SR	OECD	SR	OECD
Najnižší kvartil	464	457	465	477	475	484
Druhý kvartil	480	496	471	489	476	494
Tretí kvartil	476	504	481	501	482	502
Najvyšší kvartil	491	506	495	515	481	502
Zmena skóre na jednotku indexu	9,3	12,2	11,6 +	14,3	2,4 -	6,2

Ďakujem za pozornosť.